

TALOUSARVIOALOITE 572/2005 vp

Määrärahan osoittaminen julkisen sektorin lähi- ja luomuruokatuotantohankkeen toteuttamiseen

Eduskunnalle

Suomessa oli vuonna 2004 noin 5 800 ruokaa valmistavaa julkisen sektorin ammattikeittiötä. Vastaavana aikana julkisen sektorin jakelukeittiöiden lukumäärä oli 3 700 ja lisääntyi vuosittain. Näiden keittiöiden asiakkaille ruoka kuljetetaan keskuskeittiöistä, joskus pitkienkin matkojen etäisyydeltä. Ruokailijat ja ruoanvalmistajat tai raaka-aineiden tuottajat eivät näin ollen kohtaa koskaan henkilökohtaisesti.

Julkisen sektorin hankintojen keskittämisen seurauksena ruoanvalmistuksesta ja hankinnostaan itsenäisesti vastaavien keittiöiden määrä on laskenut nopeasti vuosikymmenien aikana. Keskittämisen seurauksena valmistusyksikköjen koko on kasvanut ja elintarvikkeiden hankinta suoritetaan pääsääntöisesti hankintarenkaina tukuliikkeiden ja suurten elintarvikeyritysten kautta.

Merkittävä osa ammattikeittiöille jalostetuista elintarvikkeista on valmistettu ulkomaisista raaka-aineista. Globaali elintarviketeollisuuden kilpailu on tuottanut markkinoille elintarvikkeita, joiden laatu, tuotantotapa ja jäljitettävyyden herättävät kysymyksiä ruoka-alan ammattilaisten ja kuluttajien keskuudessa.

Eettisten ja ekologisten ruokavalintojen toteuttaminen ei ole suomalaisissa ammattikeittiöissä nykyisillä tietotaidoilla ja resursseilla mahdollista. Tarvitaan koko ruokaketjun kattavaa konsultointia ja neuvontaa, joka suunnitellaan julkisten ammattikeittiöiden tarpeiden pohjalta. Lisäksi vuonna 2004 päättyneen Efektia-

palvelun toteuttaman Elinvoiman eväät -hankkeen tulokset on saatava käytännön työkaluksi ammattikeittiöissä, joiden henkilöstöllä ei ole ollut mahdollisuutta osallistua edellä mainitun hankkeen koulutuksiin tai hankkeen pilottivaiheeseen. Keittiökohtaisissa kehittämissuunnitelmissa selvitetään käytännönläheisesti lähi- ja luomuraaka-aineiden saatavuus ja hankintakanavat sekä luodaan toimitusverkostoja lähituottajien ja ammattikeittiöiden välille.

Monissa Euroopan maissa, kuten esimerkiksi Ruotsissa, Italiassa ja Itävallassa, julkisen sektorin ruokahuolto on poliittisin päätösin jo nyt velvoitettu käyttämään lähi- ja luomuraaka-aineita. Suomessa kesäkuussa 2005 julkaistu Kestävän kulutuksen ja tuotannon toimikunnan (KULTU) ehdotus kansalliseksi ohjelmaksi pitää sisällään toimenpide-ehdotuksia, joiden mukaan julkisen sektorin keittiöiden tulee tulevaisuudessa tarjota lähi- ja luomuruokaa ja toimia samalla edelläkävijöinä ja esikuvina kaupallisille ammattikeittiöille sekä kuluttajille.

Kun otetaan huomioon ammattikeittiöiden suuri merkitys niin maaseudun alkutuotannon, pienten elintarvikeyritysten toiminnan kehittämisen, kuin koko maan tasapainoisen kehityksenkin kannalta, on tärkeää, että vuoden 2006 talousarviossa huomioidaan KULTU-työryhmän toimenpide-ehdotusten toteuttamisen vaatima lisärahoitustarve ja osoitetaan julkisen sektorin ammattikeittiöistä erityisesti perusopetuksessa oleville koululaisille ruokaa valmistavien keit-

tiöiden lähi- ja luomuruokatoiminnan kehittämiseen voimavaroja. Valtion tulee osoittaa voimavarat vähintään kymmenen ammattikeittiön pilttihankeeseen toteuttamiseen, viiden maakunnallisen lähi- ja luomuruokaneuvojan palkkaamiseen sekä hankkeen suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan resursoimiseen.

Hankkeen tavoitteena on aloittaa vuosille 2006—2009 ajoittuva toimenpidekokonaisuus, jonka aikana perusopetuksessa olevat oppilaat ja opettajat perehdytetään oman maakuntansa luomu- ja lähiruokatoimintaan sekä elintarvikeketjun toimintaan itse osallistuen myös käytännön työkäyttöihin. Kotitalousopetuksessa käsitellään lähinnä lähi- ja luomuruokavalintojen merkitystä aluetaloudelle sekä toteutetaan lähiruokapäiviä alueen sidosryhmien ja kouluruokaa valmistavien ammattikeittiöiden kanssa. Samanaikaisesti kymmenessä ammattikeittiössä aloitetaan Efeko Oy:n mallin mukaisesti toteutettavat lähi- ja luomuruokahankkeet yhdessä hankinta- ja jatkojalostusorganisaatioiden kanssa. Maakunnalliset lähi- ja luomuruokaneuvojat vastaavat alueidensa julkisen sektorin keittiöiden neuvontatyöstä sekä paikallisten kehittämishankkeiden käynnistamisistä. Hankkeisiin vaadittava yhteistyö-

verkosto muodostuu mm. seuraavista toimijoista: OAJ, Kotitalousopettajien liitto ry, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry, FIDA ry, Kuntaruokailun Asiantuntijat ry, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, Efeko Oy, MTK ja Finfood.

Luomukeittiökeskus on Suonenjoella sijaitseva valtakunnallinen ammattikeittiöiden lähi- ja luomuruokatoiminnan erikoisosaaja. Yksikön vastuulla on mm. maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman Portaat luomuun -valmennusohjelman koordinointi. Luomukeittiöillä on pitkäaikainen kokemus ja toimiva yhteistyöverkosto kestävän kehityksen mukaan toimivien ammattikeittiöalan pohjoismaisten ja eurooppalaisten tutkimus- ja kehittämissuhteiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2006 talousarvioon momentille 30.20.46 lisäyksenä 385 000 euroa Luomukeittiökeskukselle lähi- ja luomuruokatoimienpitemien suunnittelemiseen ja toteuttamiseen KULTU-raportin kohtien 8 ja 10 mukaisesti.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2005

Eero Lämsä /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Markku Rossi /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk

Rauno Kettunen /kesk
Iivo Polvi /vas
Kalevi Lamminen /kok